GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḑI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

Românie şi străinătate: Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ: la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 14. *Vinerĭ 18 (30) Ianuariu* 1885.

Braşovŭ, 17 (29) Ianuariu 1885.

Statele anticităţii şi cele din evulŭ mediu trăiaŭ în falsa ideă, că statulŭ şi societatea nu póte esistă fără de robĭ şi fără de iobagĭ. Chiar şi marele filosofŭ Aristotele din Stagira, care ḑise, că omulŭ este o fiinţă politică, recunoscuse necesitatea robilorŭ din causă, că nu sciea prin ce sĕ înlocuiéscă forţele trupescĭ ale omului; dér acelŭ mare filosofŭ alŭ anticităţii adause, că, décă s'ar puté supliní forţele fisice ale omului prin alte forţe ale naturii, atuncĭ societatea n'ar mai avé lipsă de robĭ.

Dela Aristotele şi până aḑĭ omenirea a făcutŭ progrese enorme. Pentru mântuirea robilorŭ şi ridicarea lorŭ la gradulŭ de omŭ se ivì creştinismulŭ, care distruse cu principiele şi cu doctrinele sale democratice sociale statele vechĭ păgâne. Sciinţele esacte au descoperitŭ în adevĕrŭ forţe, carĭ înlocuescŭ forţele fisice ale omului, dér pentru aceea nicĭ astăḑĭ omenirea n'a scăpatŭ cu totulŭ de sclăviă, deşi acésta a luatŭ alte forme ca în vechime.

Statele actuale creştine în decursulŭ seculilorŭ s'au abătutŭ prea multŭ dela adevĕratele principii creştinescĭ şi astfelŭ nu se póte tăgădui că au creatŭ şi unŭ isvorŭ de rele şi de nemulţămirĭ, ale cărorŭ urmărĭ ele trebue sĕ-le sufere aḑĭ.

Aceste nemulţămirĭ se manifestă în timpulŭ de faţă în Europa cea bĕtrênă prin mişcările socialiştilorŭ, nihiliştilorŭ, comuniştilorŭ, anarchistilorŭ şi dinamitiştilorŭ, carĭ toţĭ întreprindŭ marea luptă în contra ordinei sociale actuale, ca s'o rĕstórne. Nuanţele acestea, duşmane statelorŭ actuale, se unescŭ în scopŭ, dar se deosebescŭ unele de altele în ce privesce mijlócele, prin care voescŭ sĕ ajungă la acestŭ scopŭ.

Lupta ce s'a încinsŭ pretutindenea ne înfăţişază douĕ tabere marĭ: într'una se luptă monarchii cu guvernele lorŭ spre a susţiné ordinea socială actuală, ér în cealaltă taberă se luptă sectele revoluţiunare, carĭ prepară prin mişcările şi atentatele lorŭ necontenite cele mai marĭ îngrijirĭ societăţii, a cărei viaţă şi avere este ameninţată.

Se 'nţelege că în acéstă luptă cei ce au aḑĭ puterea 'n mână suntŭ cei mai tarĭ, şi se şi folosescŭ de puterea lorŭ luândŭ cele mai energice mĕsurĭ spre a apĕrá ordinea ameninţată. Cu câtŭ atacurile şi atentatele devinŭ mai dese şi mai cutezătóre, cu atâtŭ mai severe suntŭ şi mĕsurile ce se iau în contra lorŭ.

In ḑilele acestea lumea a fostŭ alarmată de îngrozitórele atentate cu dinamită, ce s'au sĕvĕrşitŭ în ḑiua de 24 Ianuariu n. în Londra, una în Tower şi douĕ în parlamentŭ, cu scopŭ d'alŭ arunca în aerŭ. Multe persóne au fostŭ rănite şi spaimă grozavă s'a lăţitŭ în totŭ oraşulŭ.

Se crede că aceste atentate sunt opera conjuraţilorŭ fenienĭ irlandesĭ. O astfelŭ de formă teribilă a luatŭ rĕsbunarea pentru asupririle de carĭ au suferitŭ şi suferŭ încă Irlandesii de când au ajunsŭ sub egemonia englesă.

Nicĭ reformele cele mai nouĕ întroduse de ministerulŭ Gladstone n'au putută sĕ înăbuşéscă nemulţămirea Irlandesilorŭ şi cu acésta germenele rĕsbunării.

Atentatele dinamitiste, anarchiste şi nihiliste în Anglia, Germania şi Rusia, pe lêngă aceea că facŭ sĕ se ia cele mai severe mĕsurĭ de apĕrare, sprijinescŭ indirectŭ şi tóte planurile reacţionare şi secrete-politice ale guvernelorŭ.

Convenţiunea de estradare pruso-rusécă, ce s'a încheiatŭ în luna acésta între cele douĕ state, este unŭ asemenea resultatŭ şi pressa europénă o consideră în adevĕrŭ mai multŭ ca o mĕsură reacţionară în contra mişcărei polone din ambele state contractante. Convenţiunea nu se mărginesce numai la stabilirea condiţiunilorŭ de estradare a criminaliştilorŭ anarchiştĭ şi nihiliştĭ, ci merge mai departe şi stabilesce unŭ principiu prejudiciosŭ şi periculosŭ libertăţii cetăţenilorŭ, nu numai a celorŭ strĕinĭ, ci şi a celorŭ indigenĭ, prin aceea că pune chiar şi vătămarea monarchilorŭ în rêndulŭ acelorŭ crime, carĭ potŭ justificá estrădarea; în fine prin aceea că admite orĭ ce estrădare în generalŭ pe basa înţelegerii dintre cele douĕ guverne.

S'a născutŭ temerea în Austro-Ungaria, că la rîndulŭ lorŭ şi guvernele monarchiei nóstre vorŭ fi învitate de cătră prinţulŭ Bismarck de a se alătura la convenţia pruso-rusécă, şi este caracteristicŭ pentru curentulŭ de faţă în politica mare, că unŭ asemenea pasŭ este declaratŭ aḑĭ chiar de cătră organele, carĭ au servitŭ întotdéuna politica bismarkiană, de unŭ pasŭ care póte aduce după sine o înstrĕinare a monarchiei nóstre de Germania.

Nu mai încape îndoială, că intimitatea germano-rusă din ce în ce se probéză mai multŭ prin acte sĕvĕrşite în comunŭ de ambele guverne dela Berlin şi Petersburg.

Dacă şi acésta avemŭ sĕ o atribuimŭ numai anarchiştilorŭ şi nihiliştilorŭ, orĭ décă sub masca apĕrării ordinii sociale se urmărescŭ şi se crescŭ planurĭ marĭ politice, carĭ potŭ sĕ bage şi monarchia nóstră în belea, viitorulŭ ne-o va arătá.

CRONICA POLITICĂ.

In curêndŭ se va presenta în Reichstagulŭ germanu unŭ proiectŭ din partea socialistilorŭ-democraţĭ în privinţa dreptului de scutŭ alŭ lucrătorilorŭ. Proiectulŭ cere înfiinţarea unui ministerŭ deosebitŭ alŭ lucrătorilorŭ precum şi unŭ parlamentŭ alŭ lucrătorilorŭ, care represenlândŭ întrega clasă lucrătóre a Germaniei sĕ fie îndreptăţitŭ a aduce hotărîrĭ. Nu mai încape îndoială, că desbaterile vorŭ fi interesante.

*

»Agenţia Stefani« comunică din Perimŭ, ca la 25 Ianuariu n. unŭ despărţĕmêntŭ de trupe italiane de pe corabia »Castelfidardo« a desbarcatŭ în Beilul, a luatŭ asupră'şĭ ţinerea garnisónei, ridicândŭ stégulŭ italianŭ. Căpeteniile indigenilorŭ i-au primitŭ pe soldaţii italianĭ fórte amicalŭ. Câţĭ-va soldaţĭ egiptenĭ, carĭ au rĕmasŭ în Beilul se vorŭ duce la Massauah. Beilul se află la 30 de chilometri departe de Assab, pe care Italia încă are de gândŭ sĕ-lŭ ocupe. In acéstă întreprindere ea e sprijinită de Anglia.

*

»Tribuna« din Roma dela 26 Ianuariu n. spune, că guvernulŭ italianŭ este fórte neliniştitŭ cu privire la scirile despre espediţiunea lui Wolseley în contra armatei Mahdiului din causă, că în basa unui tractatŭ încheiatŭ cu Anglia. Italia este obligată, când ar suferi în Sudanŭ Woiseley o perdere, sĕ suplinéscă garnisónele englesescĭ în Marea roşiă şi pe lângă aceea sĕ dea Englesilorŭ şi ajutorŭ. In urma acestei destăinuirĭ se lămuresce lucrulŭ fórte bine pentru ce trimite Italia trupe la Assab.

*

In şedinţa camerei francese dela 27 Ianuariu n deputatulŭ Baudry d'Asson a cerutŭ sĕ interpeleze guvernulŭ asupra perderei ce au suferit'o trupele francese înnaintea Chelungului, precum şi asupra operaţiunilorŭ militare din Tonchinŭ. Ministru-preşedinte Ferry rĕspunse, că trupele nicĭ o perdere n'au suferitŭ în Tonchinŭ. Interpelarea asupra operaţiunilorŭ militare a amânat'o camera pentru o lună de ḑile. O telegramă a generalului Brière arată, că în curêndŭ vorŭ reîncepe operaţiunile. Numĕrulŭ trupelorŭ francese din Tonchinŭ, socotindu-se şi tiraliorii anamiţĭ, e de 40,000 de ómenĭ.

*

»Times« e informatŭ, că între Francia şi Anglia s'a stabilitŭ o înţelegere, după care Portugalia recunósce supremaţia Franciei asupra teritorului din nordŭ dela gura rîului Congo, ér în schimbŭ Francia recunósce pretenţiunea Portugaliei asupra litoralilorŭ ce se întindŭ până la ţĕrmulŭ sudicŭ alŭ Congului.

Din dieta Ungariei.

In şedinţa dela 26 Ianuariu începe desbaterea specială asupra bugetului cultelorŭ şi instrucţiunii.

La titlulŭ »direcţiunile superióre de studii« 70,000 fl. vorbesce Iulius Györffy. Ministrulŭ prin împărţirea ţĕrii în 12 districte de studii a atacatŭ autonomia statului catolicŭ din Ardélŭ, subordinândŭ scólele medii, susţinute de acesta, directorilorŭ de studii şi cu acésta dispoşiţiunei ministrului instrucţiunii. Legea lasă scólele confesionale sub conducerea autorităţilorŭ confesionale, avêndŭ statulŭ numai dreptulŭ de supravegbiare. Ministrulŭ esplică falsŭ legea. Oratorulŭ face o propunere subscrisă de elŭ şi alţĭ 12 deputaţĭ, ca ministrulŭ respectândŭ autonomia statului catolicŭ ardeléuŭ, sĕ facă o nouă împărţire a districtelorŭ de studii.

Ministrulŭ Trefort ḑice că o mai bună împărţire nu se póte face, prin urmare sĕ se mănţină status quo. Legea scólelorŭ medii s'a desbătutŭ odată în cameră, prin urmare n'are ce sĕ mai rĕspundă. Drepturile autonome confesionale nu le-a atacatŭ şi nicĭ nu vrea sĕ le atace (?). Că va veni unŭ timpŭ când nu va mai fi constituţiune, precum a ḑisŭ Gyorffy, ministrulŭ nu se teme. Propune respingerea amendamentului.

Ignaz Helfy şi Blasius Orban vorbescŭ pentru primirea lui.

Camera primesce titlulŭ şi respinge amendamentulŭ.

La titlulŭ »inspectorii scolarĭ« 200,000 fl. ia cuvêntulŭ Franz Komlossy. Ministrulŭ numesce inspectorĭ scolarĭ nisce indiviḑĭ necalificaţĭ, desconsideră puterile de învĕţămêntŭ confesionale şi unii inspectorĭ scolarĭ comitŭ abusurĭ.

Ministrulŭ Trefort respinge aceste învinovăţirĭ şi titlulŭ se votéză.

La titlulŭ »universitatea din Pesta« 575,186 fl. Komlossy propune ca veniturile fondurilorŭ şi fundaţiunilorŭ universităţii din Pesta, carĭ suntŭ de caracterŭ curatŭ catolicŭ, sĕ nu se pună în bugetŭ.

Ministrulŭ Trefort respinge propunerea. Universitatea din Pesta nu e catolică, ea e o universitas litterarum. Veniturile de 6000 fl. ale unorŭ fondurĭ eschisivŭ catolice se întrebuinţéză pentru scopurile facultăţii teologice. Propunerea decĭ nu e întemeiată.

Otto Herman polemiséză în contra ministrului preşedinte Tisza, care într'o şedinţă trecută făcuse o glumă nesărată, precum şi în contra ministrului Trefort, care se amestecă până şi în lucrurĭ ce nu ţinŭ de resortulŭ sĕu.

Titlulŭ se votéză respingêndu-se propunerea lui Komlossy.

La titlulŭ »academia din Sibiu,« Komlossy întrébă dacă ministrulŭ vrea sĕ mai ţină pe cei doi profesorĭ de cursulŭ filosoficŭ dela academia de dreptŭ din Pojunŭ, pe carĭ dela 1882 nicĭ unŭ singurŭ studentŭ nu-ĭ asculta.

Ministrulŭ Trefortŭ rĕspunde, că profesorii nu se potŭ lăsa pe din afară cu una cu douĕ; dacă nu suntŭ ascultătorĭ, n'are ce face. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ »scólele medii,« Komlossy ḑice că suntŭ 600 de profesorĭ, carĭ n'au nicĭ o diplomă, pe

când sutele de diplomaţĭ n'au posturĭ. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ »scólele reale,« Georg Szathmary atrage atenţiunea, că în Ardélŭ suntŭ numai două scóle reale de statŭ, faţă cu trei scóle reale nemaghiare. Ar fi necesară înfiinţarea unei a treia scóle reale, dar fiindcă starea financiară nu permite, sĕ se înfiinţeze unŭ internatŭ la scóla reală din Deva, sĕ adaugă ministrulŭ 3000 fl. la cele 10,000—15,000 fl. ce le dă comitatulŭ Hunedóra. (Sĕrmanulŭ comitatŭ e aprópe întregŭ românescŭ şi e silitŭ sĕ-şĭ golĕscă punga pentru scólele unguresci. — Red.)

Ministrulŭ Trefort nu cunósce referinţele din Deva şi s'ar bucurá dacă ar fi informatŭ. Internatulŭ sĕ-lŭ facă totŭ secietatea şi elŭ o va sprijini. (Se'nţelege, de ce nu şi-ar vinde societatea şi cămaşa de dragulŭ maghiarisării? — Red.) — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ »ajutorarea scólelorŭ medii confesionale,« ministrulŭ Trefort, rĕspunḑĕndŭ la observaţiunea lui Albert Kiss, ḑice că statulŭ e obligatŭ sĕ subvenţioneze scóle, a cărorŭ esistinţă e necesară şi care singure n'au mijlócele corespundĕtóre. Dar elŭ va procede cu fórte mare prevedere la darea de subvenţiunĭ. (Cu alte cuvinte va subvenţioná şi de aci înainte numai scólele, ce se vorŭ maghiarisá. — Red.) — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ »preparandiele de institutorĭ« cu 366,900 fl., Georg Szathmary ḑice că ministrulŭ a promisŭ, că lefurile profesorilorŭ preparandialĭ se vorŭ egala cu ale celorŭ dela scólele medii, dar nu vede nimica în bugetŭ.

Referentulŭ Ladislaus Luckacs rĕspunde, că în bugetulŭ anului viitorŭ se va pune la acestŭ titlu o sumă mai mare.

Franz Komlossy propune că suma de 35,000 fl. trecută pentru cursurile de limba ungurĕscă sĕ se întrebuinţeze pentru mărirea lefurilorŭ profesorilorŭ preparandialĭ.

Ignaz Helfy susţine acéstă propunere.

Ministrulŭ Trefort spune că acum nu se póte face acésta, dér se va gândi la cestiune. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ „preliminarĭ pentru educaţiunea poporală,« Benedict Göndöcs cere sĕ se reformeze manualele de lectură, ca cetindŭ copii din ele sĕ profite şi părinţii. Oratorulŭ găsesce cheltuelile scólelorŭ poporale prea marĭ.

Ministrulŭ Trefort apĕră aceste scóle, ca fiindŭ salutare şi necesare, acestea nu lasă pe copii fără pâne, căcĭ ele formézá agricultorĭ, meseriaşĭ, micĭ comercianţi, funcţionarĭ subalternĭ, Ministrulŭ rógă camera sĕ nu facă nicĭ o modificare.

Adam Lazar propune sistarea unui numĕrŭ de scóle poporale superióre séu sĕ se mărĕscă dotaţiunea scólelorŭ superióre provĕḑute cu ateliere industriale dela 400 fl. la 20,000 fl.

Ministrulŭ Trefort nu vrea sĕ închidă nicĭ o scólă, mai bine vrea sĕ aibă economĭ, industriaşĭ şi comercianţĭ decâtŭ »coconaşĭ.«

Albert Kiss doresce o fixare a programei scólelorŭ civile. Afară de limba statului sĕ se înveţe şi istoria patriei.

Ministru Trefort e de acordŭ în privinţa istoriei patriei. — Titlulŭ se votéză respingându-se propunerile lui Lazar.

La titlulŭ „fóia învĕţătorilorŭ poporalĭ" cu 11,000 fl. observă comitele Albert Apponyi, că votéză titlulŭ, dar organulŭ sĕ rĕmână în sfera specialităţii sale. In acéstă fóiă aparŭ chiar declaraţiunĭ de-ale corteşilorŭ. Asta'i scandalosŭ, deórece fóia represintă unŭ interesŭ alŭ statului, şi rógă pe ministrulŭ sĕ ia disposiţiunĭ.

Ministrulŭ Trefort în esenţă e de acordŭ cu antevorbitorulŭ, dar observă, că fóia mai 'nainte nu raporta despre nicĭ o 'ntêmplare şi era aşa de sécă, încâtŭ nicĭ chiar institutorii nu o ceteau. Prin urmare nu e mirare, dacă dă informaţiunĭ despre interese publice.

Benedikt Göndöcs rógă ca, în locŭ de inserate, sĕ se publice în acestŭ organŭ scirile reuniunilorŭ de pomicultură, apicultură şi cultura mătasei.

Ministrulŭ Trefort promite, că va lua în considerare acéstă dorinţă. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ „scólele superióre de fete« cu 133,000 fl. propune Franz Komlossy, ca la aceste scóle sĕ fie numiţĭ numai profesorĭ dela scólele medii. Oratorulŭ doresce pentru acestea şi inspectorĭ scolarĭ deosebiţĭ. — Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ »institutului surdo-muţilorŭ din Waitzen« vorbesce Emerich Bende; apelézá la cameră şi la ministru sĕ ia în mană acéstă cestiune de umanitate. In ţĕrile corónei unguresci, esceptionândŭ Croaţia şi Slavonia, suntŭ 20,000 surdo-muţĭ. Sĕ nu se lase nenorociţii aceştia a umblá încóce şi încolo vegetândŭ. Belgia are 10, Elveţia 11, Austria 13, Svedia 17, Britania mare 34, Italia 35, Statele unite ale Americei de nordŭ 55, Franţa 60, Germania 90 de institute de surdo-muţĭ. Aceste braţe nu trebue neglegeate, căcĭ patria are trebuinţă de ele.

Ministrulŭ Trefortŭ e de acordŭ, că din surdo-muţĭ esŭ cetăţenĭ folositorĭ şi prin urmare trebue înfiinţate institute în diferite părţĭ ale ţĕrii. Elŭ se va ocupa în viitorŭ cu acéstă cestiune, căcĭ e lipsă de inteligenţă.

SCIRILE ḐILEI.

După raportulŭ statisticŭ alŭ inspectorului scolarŭ din Deva, în comitatulŭ Hunedórei suntŭ 426 comune, dintre care 270 au scóle proprii, 120 îşĭ dau copii la scólele din alte părţĭ şi 36 suntŭ fără scóle. Numĕrulŭ locuitorilorŭ este de 248,464 cu 36,664 de copii obligaţĭ a merge la scólă; din aceştia cercetéză scóla 23,396. După confesiune se împartŭ copii: 16,719 gr. or., 3588 gr. cat., 1663 rom cat., 1276 ev., 267 mos. şi 3 unitarĭ. După limba de instrucţiune suntŭ: 20,424 românĭ, 2026 maghiarĭ şi 1066 germanĭ. Scóle suntŭ: 204 gr. or., 28 gr. cat., 27 de statŭ, 26 comunale, 14 ev., 10 rom. cat., 2 israel. şi 1 particulară. Limba de instrucţiune este în 247 cea română, în 56 cea maghiară, în 6 română-maghiară, în 2 cea germană şi în 2 germană-maghiară. Cele 56 de scóle curatŭ maghiare suntŭ cercetate de 4262 de copii, dintre carĭ 1936 românĭ, 1733 maghiarĭ şi 593 germanĭ. Institutorĭ suntŭ 368, dintre carĭ 275 calificaţĭ, ér 93 necalificaţĭ. Intre aceştia suntŭ 344 bărbaţĭ şi 24 femei.

—0—

Ni se comunică din Deva, că institutorulŭ Teodorŭ Crişanŭ şi institutórea Bria, amêndoi din Cugirŭ apoi Sofia Josanŭ din Bretiulŭ românescŭ au primitŭ câte 50 fl. remuneraţiune pentru »succesulŭ lorŭ deosebitŭ« în predarea limbei maghiare.

Dér succesulŭ în predarea limbei române e vrednicŭ nu 50, dér măcarŭ 5 fl.? Ce face autoritatea şcolară cu astfelŭ de propagatorĭ ai maghiarismului? Aşteptămŭ lămurirĭ.

—0—

Mai mulţĭ alegĕtorĭ din Deva au fostŭ daţĭ judecăţii pentru procederea lorŭ criminală cu ocasiunea alegerii de deputatŭ în anulŭ trecutŭ. Tabla regéscă din Tergu-Mureşului a trimisŭ pe judele de instrucţiune Nicolau Moldovanŭ, ca sĕ instrueze afacerea.

—0—

Tribunalulŭ din Biserica albă a datŭ la 24 Noemvre a. t., în cestiunea unui cambiu, ca tribunalŭ comercialŭ o sentinţă în limba germană. Sentinţa s'a casatŭ de tabla regéscă din Pesta din motivŭ, că limba oficială a statului este eschisivŭ cea maghiară şi că tribunalulŭ ca organŭ alŭ statului numai în limba oficială póte da sentinţe.

—0—

Ministrulŭ de comerţŭ românŭ în urma întrunirilorŭ ce s'au ţinutŭ la ministeriulŭ domenielorŭ, şi la carĭ au luatŭ parte consiliulŭ superiorŭ de pe lângă acestŭ ministerŭ, delegaţiunea consiliului comunalŭ de Severinŭ, deputaţii locali şi inginerii însărcinaţĭ cu studiarea formărei unorŭ ocóle de rîmătorĭ la Turnu-Severinŭ, va depune în consiliulŭ de miniştri unŭ proiectŭ de lege pentru înfiinţarea acestorŭ ocóle internaţionale. Acestŭ proiectŭ de lege presintă unŭ scădĕmêntŭ de aprópe 500,000 lei, decâtŭ acela elaboratŭ de ingineri după ocólele statului dela Steinbruck. Anuităţile creditului ce guvernulŭ va deschide în acestŭ scopŭ, şi care se ridică la suma de 800,000 lei, se vorŭ plăti din venitulŭ ocólelorŭ, şi la casŭ de nu va ajunge acestŭ venitŭ, apoi neajunsulŭ va fi repartisatŭ într'unŭ modŭ egalŭ între statŭ, comuna Severinŭ şi judeţulŭ Mehedinţĭ.

—0—

In fruntea »României Libere« a apărutŭ o declarare, prin care numitulŭ ḑiarŭ arată că de aci înainte va fi organulŭ politicŭ alŭ unui grupŭ fără nume, care recunósce de şefĭ pe d-nii Carpŭ şi Maiorescu.

—0—

D. Gr. Ghica, secretarulŭ generalŭ alŭ ministerului afacerilorŭ străine românŭ, a plecatŭ la Viena, însărcinatŭ fiindŭ cu o misiune diplomatică.

—0—

S'au declaratŭ în stare de falimentŭ neguţorii fraţĭ Weissman din Némţu şi Haimsohn şi Rosenthal din Ploeştĭ.

—0—

Rutenii încă vorŭ lua parte la serbarea milenarului lui Metodiu, dér separaţĭ de Polonĭ.

—0—

Inmormĕntarea D-rului, Capşa s'a făcutŭ Marţĭ după améḑĭ; repausatulŭ fiind comandorŭ alŭ »Stelei României« i s'au făcutŭ onorurile militare cuvenite, însoţitŭ fiind conductulŭ de unŭ batalionŭ de infanteriă (geniu), o bateriă de artileriă şi unŭ escadronŭ de roşiorĭ. Cosciugulŭ a fostŭ pusŭ într'unŭ dricŭ jurŭ împrejurŭ cu geamurĭ şi acoperitŭ cu o mulţime de coróne frumóse, depuse atâtŭ din partea amicilorŭ repausatului, câtŭ şi din partea diferitelorŭ aşeḑăminte şi autorităţĭ publice. Panglicele erau ţinute de cătră principalĭ d-nĭ medicĭ din capitală. Unŭ publicŭ fórte numerosŭ şi alesŭ, primministrulŭ, deputaţĭ, senatorĭ, corpulŭ medicalŭ, studenţĭ, etc. mergeau îndesaţĭ după carulŭ funebru.

O conferinţă asupra României.

»Gaulois« dela 21 Ianuariu n. scrie următórele:

»Marţĭ în 8 (20) Ianuariu n. la 4 óre şi jumĕtate, d. R. P. Ollivier a ţinutŭ în sala Albert celŭ Mare o conferinţă asupra Bucurescilorŭ şi României.

»România, ḑise conferenţiarulŭ, este din tóte punctele de vedere una din cele mai interesante ţĕrĭ de a fi visitată. Ea e Franţa Orientului, — o mică Franţă, sora celei marĭ, puţinŭ cam deconcertată din causa ui-tării, în care s'ar părĕ că o ţine sora ei cea mare, dar fidelă totdéuna şi convinsă că interesele şi tradiţiunile ne vorŭ mâna érăşĭ la ea, îndată ce inima nóstră va fi liberă d'a merge unde'i va plăcé.

»In locŭ de a reîncepe, fără folosŭ, banala călĕtoriă în Elveţia séu în Italia, turiştii francesĭ arŭ face multŭ mai bine sĕ mérgă între Dunăre şi Carpaţĭ, sĕ caute în adevĕrŭ ceva nou, în localităţĭ, în costume, în datine, în tradiţiunĭ şi în aspiraţiunĭ.

„Bucurescii sunt încă unŭ oraşŭ latinŭ şi grecŭ; dar deja e unŭ oraşŭ francesŭ cu unŭ caracterŭ specialŭ, care l'a făcutŭ în particularŭ seducĕtorŭ. La graniţele Turciei, Rusiei şi Ungariei, elŭ participă la viaţa acestorŭ diverse naţionalităţĭ. Pentru catolicĭ elŭ este unŭ postŭ înaintatŭ, a căruia importanţă nu'i póte scăpa din vedere nimerui, este punctulŭ de întêlnire, unde ceea ce rĕmâne din schisma grécă autonomă în curêndŭ se va topi în unitatea religiósă şi unde va veghia, pentru salutea Europii latine, sentinela cea mai băgătóre de sémă pe care o póte întêlnĭ panslavismulŭ.

»Inţelégă Franţa partea ce'i revine în acéstă operă şi se nu lase sĕ trécă la alţii influinţa ce i se recunósce încă pe ţĕrmurii Dâmboviţei.«

Portretulŭ monarchului înlocuitŭ cu alŭ lui Kossuth.

Teaca 25 Ianuariu n. 1885.

Nu va fi fără interesŭ a scí publiculŭ unele şi de pre aci, unde, deşi poporaţiunea preponderantă e cea săsĕscă, totuşĭ doi-trei Ungurĭ suntŭ de ajunsŭ pentru a ne face sĕ sêmţimŭ şi noi dragostea, cu care acestŭ neamŭ ne omóră.

In tómna trecută s'a constituitŭ aci o casină în miniatură, carea o dirigézá asemenea aceştĭ doi-trei Ungu-raşĭ, macarcă materialminte aceea casină subsistă din tacsele membrilorŭ Saşĭ, carĭ cu tóte că facŭ majoritate absolută, sumuliţa de banĭ ce se dă pre ḑiare germane stă în proporţiune cu totulŭ inversă cu suma banilorŭ ce se dă pre ḑiare unguresci de totŭ soiulŭ, aşa că casina are unŭ caracterŭ şi coloritŭ „per eminenţiam" ungurescŭ. Acesta e ce se numesce „genium imperii".

Contribuescŭ la susţinerea acestei casine ce e dreptŭ şi pungile câtor-va Românĭ, pre aceştia însĕ — sĕ pare — nu multŭ îi dóre capulŭ că nu vĕdŭ nicĭ măcarŭ unŭ unicŭ ḑiarŭ românescŭ pre masa casinei, căreia îi suntŭ membri.

Nu vréu sĕ alunecŭ la personalităţĭ, precum vréu sĕ sciu că acestŭ sacrificiu îlŭ facŭ óre membri Românĭ din dragoste cătră multŭ bucinata dar sĕrbĕda »idee de statŭ ungurescŭ« séu îlŭ facŭ din alte motive şi mai drăgălaşe, ci trecŭ chiar şi preste trista împrejurare, că aci nu se dau doi potorĭ pre »eu îţĭ suntŭ frate, tu-mĭ eştĭ frate«; întrebŭ însă: óre nu ar fi lucru mai cu trébă a dá aceştĭ 8 fl. v. a. — tacsă anuală ce solvesce fie-care membru alŭ casinei, — acolo undeva, unde în d'ale nóstre se arată atâtea golurĭ?

Dar sĕ nu ne mai rupemŭ noi înşi-ne ranele: lasă că se pricepŭ la aceasta duşmanii noştri şi fără ajutorulŭ nostru.

Mĕ voiu mărgini a vĕ spune, că în séra de 24 l. c. s'a aranjatŭ aci în sala opidului unŭ balŭ ungurescŭ porecilitŭ de elită, în favorulŭ casinei de aicĭ.

In fruntea salei are locŭ permanentŭ icóna Maiestăţii Sale monarchului nostru; cu acéstă ocasiune însă se putea vedé în loculŭ acesteia tipulŭ cui?...... alŭ revoluţionarului esilatŭ Kossuth Lajos, inimiculŭ dechiaratŭ alŭ casei domnitóre.

Sĕ mai adaugemŭ óre şi aceea, că cei mai mulţĭ dintre aranjatorii acestui balŭ au fostŭ funcţionarĭ de statŭ?

Ce se ḑicemŭ acum? Carĭ suntŭ adevĕraţii inimicĭ ai imperiului austro-ungarŭ? Noi, carĭ la tóte ocasiunile amŭ datŭ şi dămŭ necontestabile probe de lealitate Inaltului Tronŭ, séu aceia carĭ şi la astfelŭ de ocasiunĭ dau josŭ chipulŭ Maiestăţii Sale monarchului, înălţândŭ în loculŭ chipulŭ ce represintă pre celŭ mai aprigŭ contrarŭ alŭ casei Habsburgice? Ce ar face óre în asemenea casŭ Ungurii cu noi? Arŭ sbierá ca din gura şérpelui: „spênḑuraţi-i!« hărţuindu-ne la tribunale.

Când e vorba însĕ de dumnealorŭ poliţia îşĭ perde ochii de Argus, justiţia îşĭ móiă procederile draconice şi legănându-se ambele în braţele lui Morpheu, făptuitorii încunjuraţĭ de adagiulŭ „Audaces fortuna juvat," suntŭ cu consciinţa la locŭ, că nu au făcutŭ nicĭ mai multŭ nicĭ mai puţinŭ, decâtŭ o bravură naţională, unŭ actŭ patrioticŭ.

»*Scevola*.«

CORESPONDENŢA NÓSTRĂ DIN COMITATE.

Illenĭ, 22 Ianuariu 1885.

Precum faptele cele bune nu trebuescŭ date uitării, aşa şi cele rele, şi ca sĕ fie sciute de toţĭ, vĕ rogŭ a dá locŭ în preţuitulŭ ḑiarŭ ce'lŭ redactaţĭ acestorŭ puţine rêndurĭ. — In comuna Illenĭ, comitatulŭ Făgăraşului, încă în an. 1873 s'a edificatŭ o scólă de pétră întru tóte corĕspundĕtóre legilorŭ scolare. Dela edificarea ei până în

anulŭ trecutŭ tóte spesele ce le-au avutŭ adecă: salarulŭ învĕţătorului, miculŭ ajutorŭ parochului localŭ pentru catechisare, cărţĭ, tăbliţe pentru toţĭ copiĭ care frecventéză scóla, lemne pentru încăldţitulŭ scólei, cu unŭ cuvĕntŭ tóte cele de lipsă se solveau din casa alodială.

Aşa a fostŭ, pentrucă pe timpulŭ acela era la cârmă zelosulŭ şi neobositulŭ proprietarŭ Tomaşŭ Davidŭ Cornea, care pentru binele comunĕ, biserica şi şcóla, şi-a jerfitŭ de multe orĭ din alŭ sĕu, numai şi numai pentru ca streinii sĕ nu rîdă de noi şi pentru ca sĕ-şĭ ajungă scopulŭ sĕu celŭ bunŭ şi salutarŭ.

Şi pentru ca on. cetitorŭ sĕ scie meritele acelui bravŭ bărbatŭ, din cele maĭ multe esemple voiu aminti numai două şi adecă: Când a păşitŭ dênsulŭ înaintea comunei ca jude, sfânta biserică avea unŭ capitalŭ de 40 fl. v. a. şi în timpŭ de vr'o câţi-va anĭ s'a ridicatŭ aşa de multŭ, încâtŭ biserica astădĭ dispune de unŭ capitalŭ de 1700 fl. v. a.; alŭ doilea este: înainte de 1873 în Illenĭ era o scólă de lemnŭ cu trei ferestri, încâtŭ érnă pre la trei óre după amédĭ nicĭ nu mai puteau ceti băeţii aşa era de întunerecŭ, pentru care causă în mai multe rĕndurĭ au fostŭ admoniaţĭ de cătră inspectorulŭ regescŭ de scóle, ca sĕ facă altă scólă, că pre aceea o închide cá nu mai e corĕspundĕtóre. Vĕdĕndŭ acésta bunulŭ proprietarŭ Tomaşŭ Davidŭ Cornea a conchiămatŭ comitetulŭ comunalŭ şi cea dintêiu producere a sa a fostŭ zidirea unei scóle nóuĕ. Acéstă propunere a fostŭ primită şi cu începerea anului scolasticŭ 1873—4 scóla era gata.

Astădĭ însă ia noi nu mai mergŭ lucrurile ca atuncĭ, căcĭ cârma a ajunsŭ în mânile altuia, la care se póte aplică proverbulŭ: »Nu tótă nuca are medŭ bunŭ.«

Aşa este şi cu judele nostru de adĭ Tomaş T. Cornea alŭ dăscăliţeĭ, căcĭ când merge omulŭ la dênsulŭ cu vre-o afacere, fie bisericéscă orĭ scolară, d-sa totdéuna promite, dară de făcutŭ dómne feresce. Nu că nu póte, dară nu voesce. Din 2 Februariu 1884, de când l-a alesŭ poporulŭ de jude, copiilorŭ care umblă la scólă nu li se mai cumpĕră cărţĭ şi tăbliţe din casa alodială, nu se mai dau la scólă ca pănă acuma trei orgii de lemne pentru încăldţitŭ, ci numai două şi acelea sĕ fie încuiate, sĕ se dea cu bucuta. Sĕracii copii, câtŭ au de a tremură de frigŭ!

Ar mai fi şi alte, dară deocamdată credŭ că va fi destulŭ. Cu acésta amŭ vrutŭ sĕ arătŭ, cu câtŭ zelŭ s'a luptatŭ celŭ dintêiu cu scóla până ce a ridicat'o şi o-a îndestratŭ cu tóte, şi câtă uşurinţă pune alŭ doilea în trebile scóleĭ. **Ileneanulŭ.**

Din parlamentulŭ românŭ.

(Camera)

(Urmare la şedinţa din 12 Ianuariu).

Şedinţa dela 15 Ianuariu 1885 D. Lupulescu cere guvernului sĕ aducă de urgenţă proiectulŭ de lege pentru organisarea scólelorŭ de meseriĭ, proiectulŭ elaboratŭ de d. ministru alŭ comerciului şi industrieĭ. D. I. Câmpinénu, ministru alŭ comerciuluĭ şi industrieĭ, ḑice că nu este momentulŭ de a se presentă acum acestŭ proiectŭ de lege, deórece lipsescŭ ómenĭ specialĭ carĭ sĕ pótă conduce asemenea scolĭ. D-sa adaugă că trebue sĕ ne obicînuimŭ a avea scolĭ pentru elevĭ, iar nu pentru a salariă profesorĭ nefolositorĭ. D. Lupulescu se declară nemulţumitŭ cu acestŭ rĕspunsŭ şi insistă în cererea sa. D. ministru Câmpinénu rĕspunde din nou în acelaşŭ sensŭ şi Camera trece la ordinea ḑileĭ. D. N. Ionescu cere ca comisiunea de petiţiunĭ sĕ se ocupe de urgenţă cu petiţiunile ţĕranilorŭ, carĭ cerŭ sĕ li se vêndă moşii de ale Statului în lotŭrĭ micĭ şi rógă guvernulŭ sĕ stăruiască pentru aplicarea legeĭ vêndăreĭ bunurilorŭ Statuluĭ. D. I. Câmpinénu ministrulŭ domenielorŭ, ḑice că în ceea ce privesce urgenţa cerută de d. N. Ionescu, guvernulŭ nu se póte amesteca; iar întru câtŭ privesce rugăciunea d-luĭ Ionescu precum şi ḑisele sale la adresa guvernuluĭ, d-sa va rĕspunde atuncĭ când petiţiunile în cestiune vorŭ veni în discuţiunea Camereĭ. D. preşedinte invită pe comitetulŭ de delegaţĭ sĕ depună raportele privitóre la aceste petiţiunĭ. D. ministru de finance comunică Camereĭ că cu interimulŭ ministeriuluĭ de justiţiă a fostŭ însărcinatŭ d. I. Câmpinénu. Se trimite la tiparŭ proiectulŭ de lege presentatŭ din iniţiativă parlamentară pentru construirea linieĭ ferate Adjud-Moinescĭ. Se voteză unŭ creditŭ suplimentarŭ pentru acoperirea diferitelorŭ cheltuelĭ precum şi proiectulŭ de lege pentru ca locuitorii comuneĭ Filiaşŭ, din judeţulŭ Doljŭ, sĕ pótă plăti în rate anuale, în timpŭ de 5 anĭ, preţulŭ pămênturilorŭ primite în basa legeĭ rurale.

(Senatulŭ.)

Şedinţa dela 15 Ianuariu 1885. D. senatorŭ I. V. Arapu presintă demisiunea din mandatulŭ de senatorŭ; cu acéstă ocasiune se face o discuţiune între d-nii I. Isvoranŭ şi G Meitani de o parte, iar de alta D. Lupascu şi E. Vergati. Senatulŭ procede la votare prin bile a primireĭ demisiuneĭ séu respingereĭ. Senatulŭ prin paritate de voturĭ a respinsŭ demisiunea d-luĭ I. V. Arapu. Se comunică Senatuluĭ mesagiulŭ pentru primirea demisiuneĭ d-luĭ ministru de justiţiă N. Voinovŭ.

Bugetulŭ Românieĭ pe anulŭ 1885—86.

Proiectulŭ de bugetŭ pe exerciţiulŭ 1885—86, care a fostŭ înaintatŭ ḑilele acestea comisiuneĭ bugetare a Camereĭ, prevede la veniturĭ şi la cheltuelĭ suma de leĭ 128.906.902 care se descompune astfelŭ:

Veniturĭ: contrib. directe 25,000,000 leĭ, contrib indirecte 57,675,000 leĭ, venit. min. domen. 20,614,000 leĭ, a min. lucr. publ. 10,653.125 leĭ, min. interne 4,930,000 leĭ, min. finance 2,458,000 leĭ, min. rĕsboiu 798,000 leĭ, min. esterne 138,000 leĭ, min. culte 109,762 leĭ, min. justiţie 3,000 leĭ, diferite veniturĭ 6,527,925 leĭ, din escendulŭ exerciţiuluĭ 1882-83 închisŭ la 30 Septemvre 1883, 1,400,000.

Cheltuelĭ: datoria publică 51,129,172 leĭ, consiliulŭ de minist. 62,960 leĭ, minist. financelorŭ 1L,669,039 leĭ, minist. rĕsboiu 28,546,600 leĭ, min. justiţie 4,739,918 leĭ, min interne 9,916,400 leĭ, min. lucr. publ. 3,207,064 leĭ, min. culte şi instr. 12,748,626 leĭ, min. esterne 1,634,451 leĭ, min. domenii 3,961,860 leĭ, fondŭ pentru deschidere de credite suplimentare şi estraordinare 1,590,809 leĭ.

Faţă cu bugetulŭ adĭ în vigóre, elŭ conţine atâtŭ la veniturĭ câtŭ şi la cheltuelĭ o reducţiune de 1,363,531 leĭ. Acéstă reducţiune espunerea de motive, care însoţesce proiectulŭ de lege, o justifică astfelŭ: »Scăderile propuse a se face la unele veniturĭ n'am căutatŭ a le acoperĭ de câtŭ prin sporurile ce vorŭ dá altele, fără sĕ recurgemŭ la vr'o resursă estraordinară. Căile şi mijlócele pentru acoperirea cheltuelilorŭ şi sarcinilorŭ Statuluĭ carĭ din anŭ în anŭ suntŭ mai marĭ prin creaţiunile făcute în diversele servicii publice, nu le-am căutatŭ nicĭ în creare de nouĕ imposite, nicĭ în împrumuturĭ. Mai multŭ încă, ultimulŭ exerciţiu închisŭ se soldéză cu unŭ escedentŭ însemnatŭ; cu tóte acestea nicĭ o sumă nu s'a luatŭ pentru cheltuelile bugetare.«

INSTITUTULŬ METEOROLOGICŬ DIN BUCURESCĬ.

Sub acéstă titlu cetimŭ în »Meteorologische Zeitschrift" din Viena următórele:

„Am primitŭ plăcuta scire, că guvernulŭ Românieĭ înfiinţéză în Bucurescĭ unŭ institutŭ meteorologicŭ şi că a dispusŭ şi organisaţiunea uneĭ reţele meteorologice de observaţiunĭ. Observatorulŭ meteorologicŭ funcţionéză deja dela 1 Iulie anulŭ trecutŭ. Deocamdată institutulŭ se aflá încă la scóla de agricultură dela Herĕstrĕu, la 2 kilometri apróape afară de oraşŭ, unde s'au făcutŭ observaţiunĭ meteorologice pe o scară mai restrînsă deja mai bine de 10 anĭ. Mai târḑiu se va clădi unŭ anume edificiu pentru institutŭ. D. Stefanŭ Hepites, care a fostŭ numitŭ directorŭ alŭ institutuluĭ, speră că va putea instala în cursulŭ anuluĭ 1885 unŭ órecare numĕrŭ de staţiunĭ meteorologice mai micĭ. Prin înfiinţarea uneĭ reţele de observaţiunĭ în România se va completa acum o lacună fórte simţită în reţeaua Europeĭ, şi sciinţa datoresce pentru acésta guvernuluĭ românŭ deosebită recunoscinţă. Ar fi fórte de doritŭ, ca şi Bucurescii sĕ intre acum în corespondenţă telegrafică internaţională pentru arĕtarea timpuluĭ.

O nouă sectă evreéscă în Rusia.

Dela începutul acestuĭ deceniu circuléză prin ḑiarele rusescĭ scirĭ despre o mişcare religiósă între Evreiĭ din Rusia. În 14 Ian. 1880 întemeiară patru Jidovĭ în Elisabetgradŭ o sectă, care o numiră: frăţietatea spirituală biblică. Fundatorii au fostŭ unŭ neguţătorŭ de grâne în etate de 36 de anĭ. unŭ scriitorŭ dela unŭ notarŭ totŭ cam de aceea vêrstă, unŭ învĕţătorŭ elementarŭ de 27 de anĭ şi unŭ croitorŭ de 50 de anĭ. Scopulŭ acesteĭ societăţĭ la începutŭ a fostŭ, ca sĕ trécă la agricultura fiiĭ luĭ Israelŭ şi pentru ca sĕ-şĭ ajungă scopulŭ sĕ întemeieze scóle profesionale, în carĭ tinerimea sĕ se cultiveze în spiritulŭ învĕţăturiĭ frăţietăţiĭ.

Dar din lipsa mijlócelorŭ materiale nu s'au putulŭ realisă ideile lorŭ, pentru că eĭ aveau de gândŭ sĕ fundeze micĭ coloniĭ. (Cine scie décă nu suntŭ Jidoviĭ de prin Ardélŭ, carĭ în ḑilele nóstre cumpĕră mai pe nimica moşiile Romaniĭlorŭ, membri aĭ frăţietăţiĭ?) Acesteĭ secte i-s'au făcutŭ grave acusaţiunĭ şi imputărĭ din partea celorlalţĭ Jidovĭ, că eĭ vorŭ separatismulŭ de ceĭlalţĭ Jidovĭ. Éră eĭ au declaratŭ, că nu voiescŭ separatismulŭ de ceĭlalţĭ Jidovĭ, ci scopulŭ învĕţăturiĭ lorŭ este pacea, unirea, frăţietatea şi egalitatea tuturorŭ ómenilorŭ, a omenirii întregĭ, şi spre ajungerea acestuĭ scopŭ trebue mai ântêiu sĕ se delatureze dintre ómenĭ multe formalităţĭ, carĭ inspiră în omŭ din tinereţe spiritulŭ duşmănieĭ în contra adepţilorŭ altorŭ formalităţĭ. Biblia o iau eĭ ca basa învĕţăturiĭlorŭ, dară nu tóte părţile Numaĭ acea parte a bibliei o consideră eĭ, care tractéză despre morala practică şi despre umanitate. Talmudulŭ îlŭ privescŭ numai ca o enciclopediă literară, care tractéză despre viaţa poporuluĭ jidovescŭ. Principiile lorŭ etice le-au formulatŭ într'unŭ codice, care pórtă numele „fundamente« şi este destinatŭ a se desvoltă şi amplifica după spiritulŭ timpuluĭ conformŭ progresuluĭ şi sciinţiĭ. Fundamentele cuprindŭ următórele materiĭ: frăţietate, sinceritate, onestitate, muncă, agricultură, negoţŭ, avariţiă, cămătăriă, comerciulŭ cu bĕuturĭ, samsaria, minciuna, jurĕmêntulŭ, ocărîle, rĕsbunarea, plăcerile nefolositóre, educaţiunea copiilorŭ, credinţa deşĕrtă, căsătoria, divorţŭ, egala îndreptăţire a femeilorŭ, serbătorĭ, obiceiurĭ, case de rugăciunĭ, rugăciunĭ. După eĭ sufletulŭ, Dumneḑĕu este: suma a totŭ ce e înţeleptŭ, frumosŭ, mĕreţŭ, sublimŭ.

Fraţiĭ respingŭ orĭ ce datine religióse, temple pompóse, altare aurite, rugăciunĭ anumite. Căsătoria se face fără nicĭ o ceremoniă. Părechea apare numai în mijloculŭ fraţilorŭ şi primesce felicitările celorŭ de faţă. Divorţulŭ atêrnă de consêmţĕmêntulŭ a ḑece fraţĭ şi surorĭ, cărora le suntŭ cunoscute motivele.

După eĭ, tóte popórele, tóte némurile, toţĭ ómenii sunt fraţĭ, căcĭ tatălŭ lorŭ comunŭ este creatorulŭ, mama lorŭ comună este natura. Recomandă agricultura ca cea mai onestă muncă şi permitŭ comerţulŭ numai întru câtŭ e necesarŭ, dar sĕ se ţină sémă de ce ḑice Biblia despre onestitate şi conscienţiositate în comerţŭ. Se respinge absolutŭ comerţulŭ cu bĕuturĭ spirtuóse ca o ocupaţiune injositóre şi imorală, cămătăria ca o meseriă scârbósă şi ruşinósă, samsarlîculŭ ca nepotrivitŭ cu onórea şi demnitatea personală.

Intre jidovii din Elisabetgrad şi chiar în oraşele învecinate se observă o mare mişcare în favórea noueĭ secte. Din tóte părţile s'au dăruitŭ cărţĭ bibliotecii fraţilorŭ, concetăţenĭ avuţĭ au promisŭ ajutorŭ materialŭ, şi s'a plănuitŭ chiar o societate de acţiunĭ pentru întemeiarea uneĭ coloniĭ agricole. Inceputulŭ turburărilorŭ jidovescĭ a pusŭ capĕtŭ tuturorŭ planurilorŭ. Mulţĭ membri şi-au perdutŭ tótă averea lorŭ şi abia puteau trăi. Pressa jidovéscă atribuĭ secteĭ celeĭ nóuĕ respunderea de cele întêmplate. De acĭ începură duşmăniile. Mulţĭ din fraţĭ eşiră din sectă şi întemeiătorii eĭ emigrară la America. Dar nu trecŭ multŭ şi fraţii dĕdură unŭ nou semnŭ de viaţă, dar nu ţinŭ multŭ. »Apostolulŭ din Cremenciug« însĕ rĕmase credinciosŭ şi'şĭ câştigă nuoĭ adepţĭ printre meseriaşĭ şi muncitorĭ.

In Odessa încă s'a înfiinţatŭ o nouă sectă totŭ cam în felulŭ celeĭ din Elisabetgrad, ce se numesce »Noulŭ Israilŭ.« Acésta venì în conflictŭ cu talmudistiĭ şi capulŭ eĭ Priluker fŭ destituitŭ din postulŭ de institutorŭ Comitele Tolstoi a încuviinţatŭ acesteĭ secte în Chişineu a avea sinagogă. Se pare că »Noulŭ Israilŭ« din Chişineu are acelaşĭ programŭ cu celŭ din Odessa, şi nu se deosebescŭ multŭ de celŭ din Elisabetgrad.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Viena, 29 Ianuariu. — Juriulŭ a afirmatŭ unanimŭ că Baldey a comisŭ înşelătoria. S'a condamnatŭ la 7 anĭ carceră grea, şi o ḑi de postŭ în fiecare lună. Directorulŭ „Giro-Verein-"uluĭ a cerutŭ despăgubirĭ 163,000 fl., pe când tribunalulŭ a recunoscutŭ numai 135,000 fl.

Berlin, 29 Ianuariu. — Comisiunea pentru darea burseĭ a primitŭ în principiu darea procentuală.

Londra, 29 Ianuariu. — Wolseley raportéză despre o luptă din Gubot, în care generalulŭ Stewart a fostŭ greu rănitŭ, corespondenţiĭ luĭ „Standard" şi „Morning Post" omorîţĭ, corespondentulŭ luĭ „Daily Telegraph" rănitŭ.

DIVERSE.

Omorîtorulŭ luĭ Rumpff. — »Tageblatt« din Berlinŭ, aduce scirea din Frankfurt de lêngă Menŭ, că fratele celuĭ arestatŭ în Hockenheim mărturisesce, că acesta este asasinulŭ agentuluĭ poliţienescŭ Rumpff. Arestatulŭ se chiamă Iulius Lieske şi se trage din Zossen în marca Brandenburg. Elŭ este de profesiune cismarŭ şi de trei anĭ se depărtă din patriă. Acuma venea din Elveţia, unde voia sĕ se întórcă pe josŭ. Omorulŭ se comise în urma mandatuluĭ căpeteniilorŭ anarchiştilorŭ. Asasinulŭ este unŭ omŭ de statură de mijlocŭ şi este de 27 de anĭ. Poliţia va publica peste câteva ḑile totŭ materialulŭ agravatorŭ. Cu câtă precauţiune s'a sĕvĕrşitŭ acestŭ asasinatŭ, totuşĭ asasinulŭ n'a rĕmasŭ multŭ timpŭ ascunsŭ. Astădĭ poliţiile desvóltă în tóte părţile o activitate grozavă.

Nou abonamentŭ

la

„Gazeta Transilvanieĭ."

Cu 1 Ianuariu st. v. 1885 s'a începutŭ unŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe onoraţiĭ amicĭ şi sprijinitorĭ aĭ foieĭ nóstre.

Din causa însemnateĭ scăderĭ a cursuluĭ biletelorŭ de bancă române, suntemŭ constrînşĭ a condiţioná plata abonamentelorŭ în aurŭ, séu în hârtiă cu adausulŭ agiuluĭ.

Domnii abonaţĭ noi suntŭ rugaţĭ a ne trămite adresele D-lorŭ esactŭ arĕtându-ne şi poşta ultimă.

Administraţiunea „Gazeteĭ Transilvanieĭ"

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 27 Ianuarie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ ungară 6%	—.—
Rentă de aurŭ 4%	97.75
Rentă de hârtiă 5%	92.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	121.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	106.90
Bonurĭ rurale ungare	101.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—
Bonurĭ rurale transilvane	101.50
Bonurĭ croato-slavone	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	118.—
Renta de hărtiă austriacă	83.45
Renta de arg. austr.	84.—
Renta de aurŭ austr.	106.40
Losurile din 1860	138.10
Acțiunile băncei austro-ungare	864.—
Act. băncei de creditŭ ung.	313.50
Act. băncei de creditŭ austr.	303.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.80
Napoleon-d'orĭ	9.77 1/2
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.35
Londra 10 Livres sterlinge	123.70

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Ianuariu st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	—
Renta rom. amort. (5%)	92 1/2	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	32	—
Credit fonc. rural (7%)	96 3/4	—
» „ „ (5%)	84 1/2	—
» » urban (7%)	93 1/2	—
» » » (6%)	87	—
» » » (5%)	79 3/4	—
Banca națională a României	1170	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	—
« » » Națională	—	—
Aurŭ	16 3/4 %	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 28 Ianuarie st. n. 1885.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.44	8.46
Argint românesc	8.35	8.40
Napoleon-d'orĭ	9.75	9.77
Lire turcescĭ	10.98	11.—
Imperialĭ	9.98	10.—
Galbenĭ	5.70	5.78
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.—
Ruble Rusescĭ	127.5	128.5
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpěra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
Brașovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu (	10.08	5.59	9.18	
Clușiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirběu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirběu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
Clușiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Brașovŭ (	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11.43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Běrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bêrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.